

innhold

Refser media

Rypeekspert Hans Christian Pedersen synes media tegner et altfor grovt bilde av rypebestanden i Norge.

Side 4

-Uforsvarlig jervkvote

Norges Naturvernforbund klager til Direktoratet for Naturforvaltning etter at Jervnemda ønsker å skyte 40 jerv i Nord-Norge.

Side 5

-Sauda må vernes

Svein-Thore Jensen i vassdragsvernrådet reagerer på at ikke Sauda er med i verneplanforslaget.

Side 6

Villeder om merbau

Fargehandlere kommer med usannsynlige teorier på at regnskogen er forsvunnet hogget.

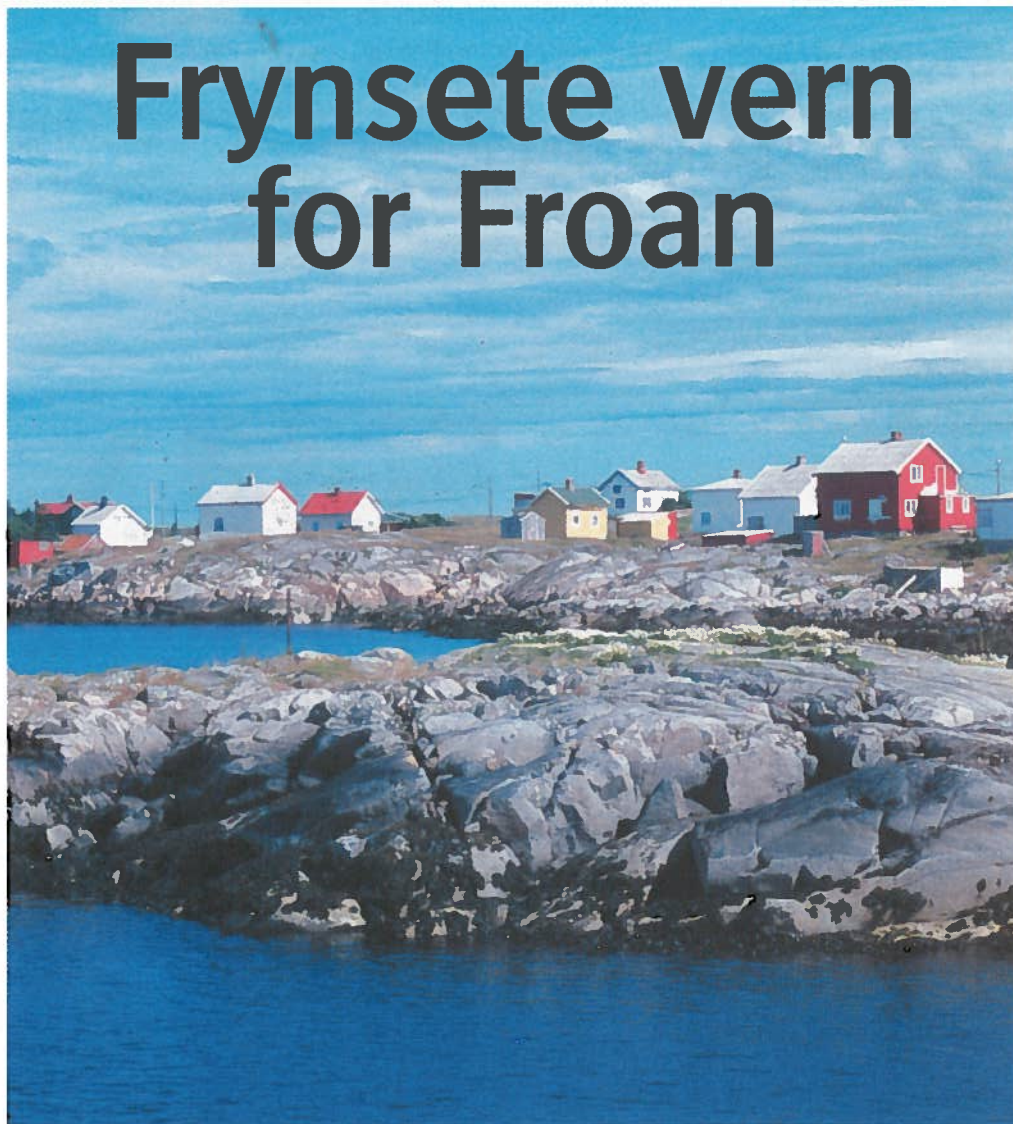
Side 7

Miljøpolitisk skrekke regime

Nei til EU er ikke nådig når de oppsummerer EUs miljøpolitikk.

Side 8

Frynsete vern for Froan

(foto: Stein O. Sivertsen)

Selskapet SalMar får lov å drive fiskeoppdrett i et av Norges mest verdifulle verneområder. Miljøverndepartementet vil sogar endre vernereglene for at selskapet skal få fortsette. Naturvernforbundet er oppgitt over myndighetene og vil om nødvendig klage saken inn for Ramsar-konvensjonen.

Gjenbruk av milliarder

"Regjeringen vil bruke fem milliarder kroner på alternativ energi."

Det var dagen derpå i forhold til toppmøtet i Johannesburg. Et toppmøte som ikke hadde greid å konkludere med klare mål for fornybar energi. Kanskje ville NRK bare trøste oss litt. De serverte oss i hvert fall fem milliarder fra Regjeringen. Milliarder øremerket alternativ energi.

Noen av oss mente å ha hørt om milliarder i denne sammenhengen tidligere også. Det var nærliggende å spørre seg: Er dette noen helt nye milliarder? Kommer de som en gavepakke i det neste statsbudsjettet? Som tenkt så spurt. Og svaret kom sviende fort, fra Olje- og energidepartementet:

"Dette er ingen nyhet. Det refererer seg tilbake til Stortingsmelding nr. 29 Om energipolitikken (1998-99)". De samlede investeringene i olje- og gassvirksomheten i år anslås totalt til å være 58,6 milliarder kroner. Med tanke på statens betydelige eierandeler og investeringsiver, kunne vi vært fristet til å tro at statsråd Steensnæs faktisk hadde plukket fem milliarder opp av hatten.

Men det var altså snakk om milliarder vi allerede har frydet oss over for lenge siden. Det er faktisk til dels nøyaktig snakk om de samme pengene som årlig bevilges Enova, gjennom det såkalte Energifondet og gjennom strømvogtningen.

Så du som satt klar til å spikke din egen lille, statsstøttede vindmølle, må nok stille deg i køen foran de allerede fastlagte 500 årlige millionene. Og håpe at framtidige stunt om budsjett-lekkasjer viser seg å være noe mer enn fantasillioner fra NRK.

Forbyr bråtebrenning

For å forbedre luftkvaliteten i Drammen foreslår helse-tjenesten i kommunen at det skal komme en forskrift som forbyr bråtebrenning og brenning av avfall i småovner.

Dette skriver Drammens Tidende. Forbudet skal nedfelles i en forskrift som nå er ute på høring. Det tas sikte på at de nye reglene skal gjelde fra nyttår. Utgangspunktet er at åpen brenning og brenning i små forbrenningsovner

er så helseskadelig at det ikke bør forekomme. En slik brenning gir store utslipp av forurensende stoffer. Disse stoffene kan gi helseplager, spesielt hos folk som har astma og luftveissykdommer. En del av stoffene er også

kreftfremkallende. I høringen som har svarfrist 1. oktober, blir det blant annet spurt om forskriften skal gjelde hele Drammen kommune eller kun tettbygde strøk.

Spår vekst for flyselskapene

Flere flyr og flyselskapene kan se lyset i enden av tunnelen. Flytrafikken på verdensbasis skal øke markert neste år, ifølge IATA.

Flytrafikken på verdensbasis vil øke med mellom 1 og 1,9 prosent i 2002, viser anslag International Air Transport Association (IATA) har foretatt, ifølge Bloomberg

News og TDN Finans. — En smertefull tilpassing til svakere etterspørsel vil trolig være inn i 2003, heter det i meldingen fra IATA.

Det ser imidlertid lysere ut for flyselskapene neste år. IATA venter at veksten i flytrafikken på verdensbasis vil bli på mellom 4,9 og 7 prosent i 2003.

— Sleipner et forbilde

Reinjisering av karbondioksid i jordskorpa er det mest virkningsfulle verktøyet for å redusere CO₂-utslippene til havs, mener britiske forskere.

— Vi må se på tilbakeføring av CO₂ som en midlertidig løsning. Men dette kan hjelpe oss med å redusere utslippet av ødeleggende drivhusgasser mens vi utvikler fornybare energikilder, sier forskeren Andy Chadwick ved British Geological Survey. Han uttaler dette til nyhetsbyrået Reuters.

— Reinjisering av karbondioksid til havbunnen er derfor løsningen i de neste 50-60 årene hvis vi skal kutte utslippene.

Tilbakeføring av CO₂-gass på Sleipner-feltet i Nordsjøen blir av Andy Chadwick framhevet som et eksempel på at det faktisk er gjennomførbart å tilbakeføre CO₂ så det monner. Om lag fem millioner tonn karbondioksid er tilbakeført til underjordiske saltvannsdepoter én kilometer under havbunnen på Sleipner-feltet de siste årene. Dette tilsvarer om lag halvparten av utslippet som norsk persontrafikk skaper i løpet av ett år. Det totale norske utslippet av CO₂ hvert år, er på mer enn 40 millioner tonn.

Vil stoppe oppdrett på Froan

Hva gjør et miljøverndepartement som har tillatt fiskeoppdrett i et verneområde når samme departement finner ut at oppdrettet er skadelig? Endrer vernereglene.

JENS P. TOLDNÆS
Natur & Miljø Bulletin

Froan landskapsvernområde i Sør-Trøndelag er et av Norges mest verdifulle verneområder. Likevel ønsker Miljøverndepartementet at det skal drives fiskeoppdrett i området. Naturvernforbundet har påklaget vedtaket om å tillate fiskeoppdrett, og ønsker om nødvendig å bringe saken inn for Ramsar-konvensjonen. Det er en internasjonal avtale som skal beskytte spesielt verdifulle våtmarker.

— Skulle saken ende hos Ramsar-konvensjonen, og skulle vi i tillegg få medhold, vil det være særdeles ugunstig for Børge Brende. Brende har profilert seg på skikkelighet i slike saker, sier leder i Naturvernforbundet i Sør-Trøndelag, Ottar Michelsen.

VIKTIG FOR FUGL

Froan landskapsvernområde ligger i Frøya kommune, og er 484 kvadratkilometer stort, det vil si om lag en fjerdedel av Jotunheimens areal. Området regnes som viktig for arter som toppskarv, storskarv, ærfugl, grågås, steinkobbe og oter. Det ble opprettet som verneområde i 1996, og har på grunn av sitt særpreg fått internasjonal vernestatus som såkalt Ramsar-område.

Siden våren 1998 har selskapet SalMar drevet oppdrett på to lokaliteter i landskapsvernområdet. Bakgrunnen for at selskapet fikk tillatelse i et så strengt vernet område, var ut-

I meldingen beskrives Froan bl.a. som "det viktigste fjærfellingsområde for ærfugl i Norge og Norden."

brudd av laksesykdommen IL på Frøya. På grunn av sykdomsutbruddet søkte SalMar om å få flytte to av sine anlegg til Froan. Fylkesmannen mente det ikke var akseptabelt at verneområdene ble benyttet som reservelokalitet for fiskeoppdrett når man fikk sykdom i anleggene, ettersom slike sykdomsutbrudd må anses som noe som dukker opp fra tid til annen.

Men etter en såkalt samlet vurdering, ga fylkesmannen likevel tillatelse til tidsavgrenset oppdrett fram til 1. juli 2000.

ØNSKET ALDRI Å AVVIKLE

Virksomheten ble imidlertid ikke avsluttet da den skulle. Til tross for at Fylkesmannen i god tid før fristen utløp, avsto en søknad om videre oppdrett, fortsatte SalMar virksomheten.

— Når man leser korrespondansen fra denne perioden, ser man at SalMar ikke på noe tidspunkt hadde til hensikt å av-

vikle. De satte blant annet ut 400 000 smolt i begynnelsen av mai 2000. Altså under to måneder før fristen utløp, sier Ottar Michelsen.

Tre dager etter at den opprinnelige fristen utløp gikk Fylkesmannen med på å forlenge tillatelsen med tre måneder til 1. oktober. 2. oktober ble søknad om videre drift innvilget under forutsetning av at driften ble kombinert med forskning knyttet til oppdrett i verneområder. Tillatelsen skulle gjelde til 2006, men dette ble igjen påklaget av Naturvernforbundet (NNV). Dette resulterte i at driftsperioden ble redusert til 2003 og forskningsprosjektet ble utsatt.

STORTINGETSVEDTAK?

Nå har imidlertid Miljøverndepartementet kommet med forslag til endring av verneforskriften for Froan, slik at forskningsprosjektet og selve opp-

drettet likevel kan gjennomføres. — Dette til tross for at så vel fylkesmann som Direktoratet for naturforvaltning og departementet selv mener at oppdrettet er i strid med verneformålet.

Vedtaket om oppdrett og forskning i kombinasjon ble begrunnet i Stortingets behandling av Stortingsmelding 43 "Vern og bruk i kystsona". Her gikk et flertall inn for at det bør settes i gang et vitenskapelig prosjekt i Froan. NNV mener, på tross av dette, at Stortinget ikke ønsket oppdrett i verneområdet, slik SalMar driver i dag.

I meldingen beskrives Froan bl.a. som "det viktigste fjærfellingsområde for ærfugl i Norge og Norden, og er i tillegg særs viktig for grågås og siland". Nå vil tiden vise om Miljøverndepartementet omgjør verneforskriften, og dermed svekke vernet av Froan. I så fall går saken direkte til Ramsar-sekretariatet.

Refser medias rypesaker

Nordland får dårlig rypeår, resten av landet bra, skriver media. Rypeekspert Hans Christan Pedersen synes de tegner et altfor grovt bilde av rypebestanden i Norge.

TONE MIKALSEN
Natur & Miljø Bulletin

Rypejakta er i gang landet over, og tusenvis av jegere farter rundt i fjellet med børsa skuddklar. Som kortsekvens av magert rypeår, har Statskog i år vært nødt til redusere nordlandsjegerens kvote fra 12 til 10 dyr per jeger. Likevel mener rypeekspert Pedersen at media generelt tegner et altfor grovt bilde.

— En må huske på at takseringene i de fleste deler av landet kun er gjort i enkelte utvalgte områder. Det kan føre til stor variasjon fra område til område, sier han.

Pedersen tror at jegere vil

finne ut at også i Nordland kan det enkelte steder være bra med rype, på samme måte som mange jegere som jakter i Troms og Finnmark eller i Midt-Norge helt sikkert opplever at det er lite rype på tross av gode meldinger.

KLIMA PÅVIRKER

Rypeeksperten påpeker at heller ikke i de sydlige og sørvestlige delene av Norge er rapportene om rypebestanden optimal, og det kan være mange årsaker til svingningene i bestanden.

— Det er vanskelig å vite konkrete årsaker, for som regel er det flere faktorer som virker inn. Men sammenbrudd i smågangerbestanden kan være en av

Lover god rypehøst

Av TOR-HARTVIG BONDØ
RONDHEIM (VG) De ser en 100 000 norske rypejegerne kan glede seg til neste uke. Tirsdag melder det for årets rypejakt, og utvalgte for seg i saken er bedre enn på mange år.

Det ser faktisk veldig bra ut for hele landet. Kanskje med et unntak for Nordland, sier rypeforbundsleder Hans Chr. Pedersen ved Høgskolen i Hedmark, skoleing Øverstad.

Idet utvalgtejakten åpner 9. september, er det store på den største folkeandringen ut i skog og mark etter påskeferien. Informasjonssjef i Norges egen- og fiskerforbund Leif Færstad har ikke tall på

over i løpet av august. Blide Norsk institutt for naturforskning, Høgskolen i Hedmark, Statistikk og en rekke andre sier

JAKTLYKKE: Tirsdag går startskuddet for årets rype, kule- og skogfugljakt. Og jakten skal kunne bli full denne høsten. Hans Chr. Pedersen

Faksimile, VG 8. september.

årsakene. Da må rovfugler og mindre rovpattedyr som rev og røyskatt livnære seg på egg- og rypekyllinger i stedet.

Hvorfor smågnagerne forsvinner, er et komplekst spørsmål, men det kan ha sammenheng med for eksempel klimaet.

Milde vintre med mye nedbør har ført til at det isolerende snølaget de trenger for å overleve ikke har vært tilstede. Konsekvensen er dårlig produksjon av avkom.

UTEN LANGBUKSER

Pedersen tilføyer at ekstremt vær påvirker rypebestanden.

— Da tenker jeg for eksempel på snøfall i siste uke i juni når kyllingene klekker, sier han.

Rypene er normalt tilpasset de klimatiske forhold vi har i fjellet.

— De er jo ikke som oss mennesker. De trenger ikke ta på langbukse for overleve.

Kjøp et tog

NSB prøver ut nye veier for gamle togvogner.

Siden NSB har kjøpt nye tog, trenger de hjelp til å bli kvitt gamle, asbestholdige togvogner. Hvis du får tillatelse fra kommunen din, og erklærer at du tar det hele og fulle ansvar for en kanskje gradvis rustende togkøp, kan du melde din interesse til NSB AS Materieell.

NSB sier at de ikke akkurat drømmer om å se igjen de gamle togene i hager og på hyttetomter, men tilbudet om togkjøp skyldes at selskapet ønsker å tjene penger i stedet for å bruke penger. Som potensiell kjøper blir du gjort spesielt oppmerksom på at vognene inneholder asbest og at du overtar det hele og fulle ansvaret for togvognas videre skjebne så snart du har skrevet kontrakt.

Faksimile, forrige Natur & Miljø bulletin.

vi i gang med en forsøksjakt hvor hundre jegere tester ulike typer hagl, forteller Færstad.

Vil skyte 40 jerv

Fylkesmennene i Nord-Norge ville skyte 30 jerv, men Jervnemnda mente det var for lite og økte til 40. — Helt uforsvarlig, mener Naturvernforbundet.

TONE MIKALSEN
Natur & Miljø Bulletin

Norges Naturvernforbund (NNV) påklager Jervnemndas vedtak til Direktoratet for Naturforvaltning (DN).

— Vi reagerer på den dramatiske økningen i kvoten fra 30 til 40. Men vi synes også at å felle 30 jerv er i meste laget, spesielt med tanke på at det er stor usikkerhet omkring bestanden, sier Thor Midteng, fagkonsulent i NNV.

LAND REAGERER

NNV mener vedtaket legger opp til en begrenset bestand av jerv i Nord-Norge, og at det i altfor stor grad tas hensyn til næringsinteressene.

— Denne forvaltningsstrategien er ikke forenlig med de klare internasjonale forpliktelser Norge har for å bygge opp langt større og livskraftige bestander av bjørn, ulv, jerv og gaupe. Andre land reagerer spesielt på hvordan vi forvalter jerv, sier Midteng.

SKADEFOREBYGGENDE

NNV viser til statistikker som dokumenterer sterk skyting av jerv i Nord-Norge de seneste årene. I 2000/2001 vedtok jervnemnda en kvote på 31 dyr for lisensjakta, 27 dyr ble felt. Sessongen 2001/2002 ble det satt en kvote på 36 dyr i Nord-Norge og 14 i Sør-Norge. Det ble felt 23 jerv totalt.

— Jervnemnda bør moderere seg. DNs retningslinjer om at lisensjakt bare skal være skadeforebyggende og ikke bestandsregulerende, må repsekteres i langt sterkere grad. Skadene har gått ned på grunn av nedgang-

NNV mener vedtaket legger opp til en begrenset bestand av jerv i Nord-Norge, og at det i altfor stor grad tas hensyn til næringsinteressene. (Foto: Tom Schandy)

en i antall jerv, sier Midteng.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag sier i sin innstilling at tap av sau grunnet jerv ikke har vært registrert som et vesentlig problem og at hittil er bare to sau drept av jerv. Når det gjelder tap av rein er bare åtte blitt jervmat.

— Da kan ikke vi skjønne Jervnemndas vedtak om å felle

fem dyr i Nord-Trøndelag.

I Sverige prøver de å bygge opp sin bestand. Svenskene har gjort Fylkesmannen i Troms oppmerksom på at bestanden er svært svak i de nordligste fylkene i Norden. Den svenske Riksdagen besluttet for en tid tilbake å øke sin jervstamme med 43 prosent, noe som tilsvarer 90 ynglinger.

— Fylkesmennene har dårlig oversikt

Leder i jervnemnda, John H. Steinnes, hevder at årsaken til det store spriket mellom jaktkvoten til fylkesmennene og jervnemndas kvote, er at jervnemnda har satt fokus på de store tapene av bufe og tamrein.

— Jervnemnda har ikke klart å få ned tapene slik Stortinget forutsatte, sier Steinnes.

Forklaringen skal ligge i at

fylkesmennene ikke har fått god nok oversikt over antall ynglinger i fylkene på grunn av små bevilgninger til bestandsregistrering og en tidlig vår.

— Fylkesmennenes tall er absolutte minimumstall.

Ifølge Steinnes har Høgskolen i Trøndelag vist at enkelte bønder har et tap på nesten 50 prosent lam på utmarksbeite.

fakta

JERV

• Ifølge Direktoratet for Naturforvaltning er jervbestanden i de fire nordligste fylkene på om lag 200 jerv.

• Fylkesmennene i de fire nordligste fylkene innstiller jervkvote til Fylkesmannens sekretariatet i Troms. Jervnemnda vedtar kvoten for lisensjakt for jerv. Dersom ingen påklager vedtaket, blir vedtaket stående. I så fall er Direktoratet for Naturforvaltning siste instans.

• Fylkesmennenes innstilling til sekretariatet var følgende: Nord-Trøndelag 3 (5), Nordland 8 (10), Troms 9 (14), Finnmark 10 (11). Jervnemndas vedtak i parentes.

Jegerne får penger til infotiltak

Miljøverndepartementet (MD) vil samarbeide med Norges Jeger- og Fiskerforbund om informasjonstiltak i forbindelse med blyhaglforbudet. MD bidrar med 50.000 kroner.

TONE MIKALSEN
Natur & Miljø Bulletin

I 2005 trer totalforbudet mot blyhagl i kraft. Det innebærer at produksjon, import, eksport samt omsetning og bruk av blyhagl blir forbudt. I den forbindelse har Norges Jeger- og

Fiskerforbund ytret behov for informasjonstiltak om at alternative hagl blir spredt til de aktuelle miljøene.

— Det er flott at Miljøverndepartementet bistår oss i arbeidet, sier informasjonssjef i Norges Jeger og Fiskerforbund, Espen Farstad.

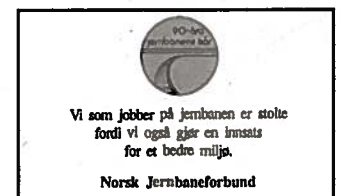
— Hvilke konkrete tiltak er det her snakk om?

— Vi vil utarbeide oversikter over pris på alternativ hagl og spre informasjonen på for eksempel skytebaner hvor målgruppa vår ferdes. I tillegg skal

Faksimile, forrige Natur & Miljø bulletin.

vi i gang med en forsøksjakt hvor hundre jegere tester ulike typer hagl, forteller Farstad.

— Sauda må med i verneplanen

Sauda i Rogaland er ikke blant 63 nye vassdrag som nå foreslås vernet.

TONE MIKALSEN
Natur & Miljø Bulletin

Forslaget ble nylig sendt ut på høring. Det er styringsgruppen for arbeidet med å supplere Verneplan for vassdrag som foreslår å verne vassdragene. Først i januar neste år vil Norges vassdrags- og energidirektorat legge fram sin endelige innstilling for Olje- og energidepartementet. 81 vassdrag har vært vurdert - 63 er foreslått inn i verneplanen.

Svein- Thore Jensen i Vassdragvernrådet legger ikke skjul på at de ønsker flere vassdrag på lista.

— Vi kommer til å sende en liste over vassdrag vi mener må på lista, og er ett av dem er Sauda, sier Jensen.

Han er skuffet over at

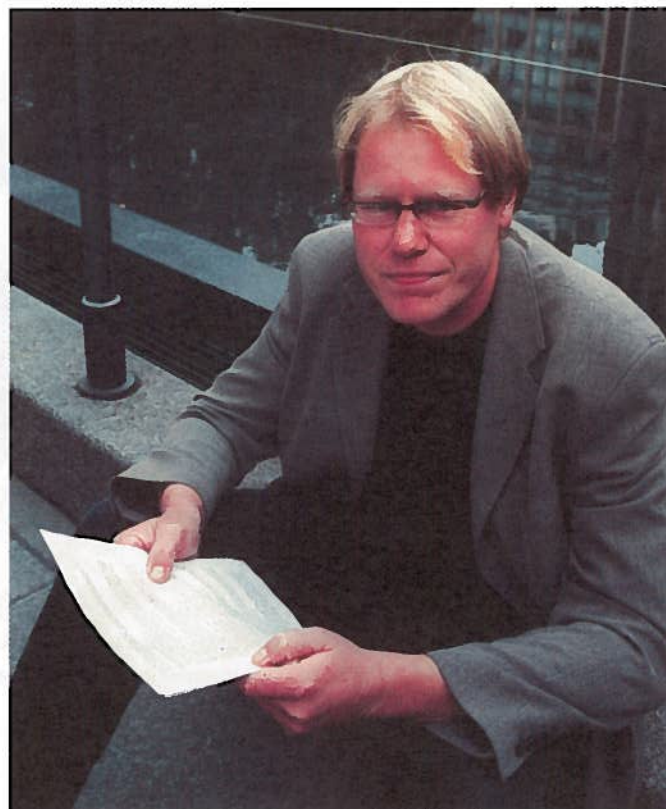
vassdraget ikke er foreslått vernet.

— Spesielt når flere statsministre har sagt at tiden for de store vannkraftutbyggingen er forbi. Jeg trodde vi kunne sette en slutstrek nå, tordner Jensen.

Han mener at et nei til ny kraftutbygging i Saudaområdet kan gjøre det mulig å sikre et stort og sammenhengende naturområde for etterslekten.

— Men nå ser det nok en gang ut til at styringsgruppen vil la rene naturkvaliteter gå på bekostning av nok en kraftutbygging, sier Jensen og tilføyer at de ikke har gitt opp.

— Vi kommer til å levere en solid høringsutalelse, forsikrer Jensen.

Svein- Thore Jensen i Vassdragvernrådet legger ikke skjul på at de ønsker flere vassdrag på lista.
(Foto: Tone Mikalsen)

Beirelva vernes ikke

Av de omstridte vassdragene i Saltfjellet/Svartisen-området, Beiar, Bjellåga og Tespa, er Beirelva ikke tatt med i forslaget til vern.

Begrunnelsen er at Beirelva er berørt av kraftutbygging i såpass stor grad.

Gaute Dahl i Norges Naturvernforbund liker begrunnelsen dårlig.

— Elva kan vernes mot kraftutbygging selv om det allerede er gjort grove inngrep i elva, sier Dahl til Rana Blad.

Av andre vassdrag i Nordland Fylke kom den utbyggingstruede Vefsna med. Den kom med i planen blant annet grunn av sitt rike geologiske og biologiske mangfold og fordi den har store opplevelsesverdier.

Jorunn Gran gleder seg til å ta fatt på redaktørjobben i Natur & miljø.
(Foto: Tone Mikalsen)

Ny redaktør i Natur & miljø

Jorunn Gran tar over som redaktør for Audun Garberg som skal i permisjon.

Audun Garberg er innvilget ett års permisjon fra stillingen som redaktør i bladene Natur & miljø og Natur & miljø Bulletin. Garberg skal studere miljø og utvikling ved London School of Economics and Political Science. Jorunn Gran tar over for Garberg. Hun kommer fra jobben som redaksjonssjef i Forbruker-rapporten, og er utdannet ernæringsfysiolog og journalist. Gran har tidligere

vært ansatt blant annet i Juritzen tv-produksjon og Bellona Magasin.

Villeder forbrukeren på merbauparkett

- Mindre fargesterk merbau er ikke ulovlig hogget regnskog påstår Maling 1000. - Har aldri hørt om teorien, sier Nils Herman Ranum i Regnskogsfondet.

JORUNN GRAN
Natur & Miljø Bulletin

Tilbudet er rikholdig for deg som vil trække på regnskogen hjemme i din egen stue. Har du bestemt deg for merbau på stuegulvet, har du imidlertid ingen garanti for at trevirket er hugget på bærekraftig måte. Og du får ingen hjelp av lovverket.

- Merbau-parketten vi selger kommer fra plantet skog, men den har ingen sertifisering.

Ekspeditøren hos Maling 1000 i Oslo forklarer gjerne hvordan du kan se forskjellen på regnskog og plantasjeskog:

- Hvis det er stort fargespenn og sterke farger i parketten, er det regnskog. Plantet skog har yngre trær, og slike trær er mindre fargesterke.

- VILLEDENDE

- Jeg har aldri hørt om en slik metode for å skille mellom naturskog og plantasjeskog, sier kampanjemedarbeider Nils Herman Ranum i Regnskogsfondet.

- Slike uttalelser er med på å villeder forbrukere som ønsker å handle miljøvisst. Den sikreste måten du kan bidra til ikke å utrydde regnskogen på, er ved ikke å handle tropisk tømmer i det hele tatt.

Men tropisk i stua er moderne. Og om lag halvparten av den tropiske parketten - opp mot 150.000 kvadratmeter årlig - er av tresorten merbau.

Merkeordningen til Forest Stewardship Council (FSC) skal

- Den sikreste måten du kan bidra til ikke å utrydde regnskogen på, er ved ikke å handle tropisk tømmer i det hele tatt, sier Nils Herman Ranum i Regnskogsfondet.

gi en uavhengig garanti for at varen du kjøper er produsert på en miljømessig- og sosialt ansvarlig måte. Men du kan se langt etter FSC-merket tropisk parkett.

- Forbruket av tropisk tømmer er i dag altfor stort, og det er umulig å skaffe så store mengder trevirke ved hjelp av bærekraftig hogst, sier Ranum.

- UNDERVANNSHOGST

Kährs Norge AS, som selger parkettmerket Langmoen, kan fortelle at bedriften er medlem av FSC. Men at det ikke finnes noe pålegg om å merke trevirke. Trevirket som benyttes i Langmoens merbau-gulv skal imidlertid ikke være regnskog.

- Skogen vi bruker, vokser under vann i Malaysia, beroliger trelastleverandøren.

- Vi vet at enkelte produsenter sier at de kjøper treverk fra gamle demninger, men vi vet også at samtlige importører har kjøpt fra andre kilder, sier Ranum.

Han synes det er synd at Norge ikke har noen uavhengig instans som kan kontrollere hvor tømmeret kommer fra.

- Derfor finnes det i dag heller ingen mulighet til å garantere forsvarlig salg av tropisk tømmer, sier Ranum.

BLIR IKKE SERTIFISERT

- Enkelte spør etter sertifisering, men mange er mest opptatt av hvordan gulvet ser ut. Det stemmer at merbauparketten ikke har sertifisering ennå - men det er på gang, kan ekspeditøren hos Thaugland trelast i Oslo berolige oss med når vi spør etter FSC-merket Langmoen parkett.

Regnskogsfondet er av en annen oppfatning.

- Det er ikke sannsynlig at vi kommer til å finne FSC-merket tropisk tømmer i hyllene med det første, og vårt råd er derfor foreløpig å unngå tropisk trevirke, sier Ranum.

Er det så forbudt å selge parkett fra regnskogen? Slett ikke!

Både Regnskogsfondet og andre aktører jobber for å få til importrestriksjoner på tropisk trevirke. Bøygen er å innføre nasjonale restriksjoner som ikke rammes av internasjonale, overordnede handelsregler.

Mange fatter håp til miljøvernminister Børge Brende. Statsråden har fått mye ros for å returnere fra regnskogen med et løfte om å se nærmere på hvordan vi kan forby import av ulovlig hogd tømmer uten å trække WTO på tærne.

Artig legges 150.000 kvadratmeter merbau i norske hjem.

fakta

Merbau

- Merbau er en tropisk, rødbrun tresort.
- Tømmeret hogges hovedsaklig i regnskogen i Indonesia og Malaysia.
- Hvert år selges det 240 000-300 000 kvadratmeter tropisk parkett, noe som utgjør 8-10 prosent av det totale parkettsalget.
- Hvert år ødelegges om lag 150 000 kvadratkilometer tropisk skog - noe som tilsvarer halve Norges areal.
- Forest Stewardship Council (FSC) står bak merkeordningen som skal garantere tømmer fra bærekraftig hogst. Tømmer som er godkjent av ordningen skal ha et tydelig FSC-merke som enten er festet på et lite messingskiilt, brent inn i trevirket eller finnes på en merkelapp som henger på produktet du kjøper.

KILDE: REGNSKOGSFONDET

- EU stopper foregangsland

Miljøpolitisk skrekke regime, fri flyt av dyresykdommer, miljømessig tilbakeskritt og vingeklippede foregangsland. Historien om miljøpolitikken og EU er historien om frihandelen som knuser naturen, mener Nei til EU.

- EU-økonomien forutsetter enorme mengder transport, og bensinprisene øker ikke, sier Heidi Sørensen (SV).

Nei til EU oppsummerte EUs miljøpolitikk på tildels nedslående maner under miljøkonferansen i Oslo nylig

- EU-økonomien forutsetter enorme mengder transport, og bensinprisene øker ikke, sier stortingsrepresentant og neikvinne Heidi Sørensen (SV).

- Dermed er frihandelen med på å forsterke miljøproblemene, akkurat slik Nei til EU argumenterte med i 1994.

ETTERLYSER VILJE

Arne Lund fra den danske miljøorganisasjonen NOAH, fortalte om forbedringstiltak som spises opp av den økte trafikkmengden. Han etterlyste vilje til å gjennomføre miljørestriksjoner.

- Miljøet taper alltid i EU, og for eksempel grenseverdier for utslipp fra biler, blir vurdert politisk og ikke medisinsk.

KOMMER TIL NORGE

Bildet som konferansen tegnet av enkelte medlemslands skjebne under EU, var alt annet enn oppmuntrende for miljøtilhengere som vurderer å kjempe for norsk medlemskap.

- Danmark er blitt et miljøpolitisk skrekke regime, og verken Frankrike eller Italia har grønn miljøvernminister, sier Heidi Sørensen.

- Vi ser nå i tillegg at det internasjonale miljøsam arbeidet ikke foregår i EUs regi, og at det er blitt slik at representanter for medlemslandene Danmark og Sverige ber Norge ta opp saker i forhold til EU.

JORUNN GRAN
Natur & Miljø Bulletin

Historien om særreglene som falt i grus, er gripende, om enn kort:

- Flere EU-land har forsøkt å være foregangsland, men de er blitt stoppet av EU. Østerrike hadde for eksempel nasjonale restriksjoner i forhold til genmodifiserte organismer. Sverige hadde utfaset antibiotika i landbruket, og Danmark hadde innført strenge restriksjoner i forhold til sprøytemidler, sier Tine Larsen i Nei til EU.

Reglene om felles restriksjoner og begrensningene som ligger i maksimumsdirektivene har imidlertid gjort at det som kunne vært gode eksempler er snudd til nederlag.

Et troverdig og kritisk blikk på EØS-avtalen, er veien til fortsatt nei til EU-medlemskap, ifølge flere av inn lederne på konferansen.

- Hvis vi ikke kan sette EØS-avtalen på dagsorden, er EU-kampen tapt, sa høyesterettsadvokat Håkon Helle i sitt innlegg om forvaltning av olje- og gassressursene.

Også hovedinnleder Heidi Sørensen ønsker debatt om EØS-avtalen:

- Vi må få reist spørsmål rundt EØS-avtalen på en ordentlig og troverdig måte, sier Sørensen.

"EU-regelverket fanger ikke opp mangfold. Maksimumsdirektiver begrenser nasjonale restriksjoner"

Sitat: Heidi Sørensen

Genmodifiserte organismer på vei til EU

EU har i praksis har satt import og utsetting av genmodifiserte organismer (GMO) på hold. Denne avgjørelsen bryter etter all sannsynlighet med WTOs handelsregler.

JORUNN GRAN
Natur & Miljø Bulletin

utgjør noen helsefare for forbrukerne.

NEKTER GODKJENNING

Sju av EU-landene har til nå stått sammen om å nekte godkjenning og import av genmodifisert raps, sukkerroer, mais og liknende planter. Bare amerikansk, genmodifisert soya har til nå vært tillatt i salg i disse landene

FÅR STØTTE

USA ønsker at WTO skal vedta sanksjoner mot EU, og får støtte av bioteknologi-giganten Monsanto. Andre aktører tror imidlertid på en mykere framgangsmåte.

- Vi ville foretrekke å diskutere oss fram til enighet fram for å bli enige etter dampveivalsmetoden, sier forskningssjef Paul Rylott, hos Aventis Crop Sciences.

I Danmark ser imidlertid landbruksmyndighetene ut til å

være forberedt på at moratoriet mot genmodifiserte planter vil bli opphevet. Matvareminister Mariann Fischer Boel har nå nedsatt en arbeidsgruppe som skal lage et opplegg for å sikre samekstistens mellom genmodifiserte og økologiske avlinger. Hastverket med å få til et slikt opplegg, er et klart tegn på at genmodifiserte planter er på vei inn i EU.

Eksotiske sjødyr utslettes

Tusener av verdens mest eksotiske sjødyr kan bli offer for oppvarming av sjøen ved Antarktis.

JORUNN GRAN
Natur & Miljø Bulletin

Lloyd Peck ved British Antarctic Survey påpeker at beregninger om forventet økning av havtemperaturer, tyder på at vi kan miste tusener av arter som muslinger, store tanglus, sjøedderkopper og flere typer bløtdyr.

DYRENE KVELES

Forskere i den britiske Antarktis-studien har så langt sett på 11 arter, og påvist at to til tre

graders temperaturøkning fører til at dyrene kveles fordi de ikke lenger greier å transportere oksygen omkring i kroppen.

URØRT MILJØ

Havområdene omkring Antarktis regnes for å være en av verdens siste utposter med relativt urørt miljø. Likevel stiger temperaturen i vannet i dette området dobbelt så raskt som temperaturen på land, og økningen de siste 15 årene har vært om lag én grad.

De britiske forskerne for-

søker ved hjelp av vitenskapelige modeller å forutse hvilke temperaturendringer vi kan forvente i framtiden, og en økning på tre grader innen 100 år ser ut til å være et realistisk framtidsscenario, melder nyhetsbyrået Reuters. Framtiden ser spesielt dystert ut med tanke på at det her er snakk om arter som vokser sent, og bare produserer noen få generasjoner i løpet av en hundreårsperiode.

Det er slett ikke utenkelig at utslettingen av artene det her er snakk om også kan få konsekvenser lengre opp i næringskjeden. Dette kan forskerne imidlertid ikke si noe konkret om ennå.

Uventet mye skog

Gode nyheter fra tropesforskere avslører at landjorda har mer skog enn tidligere antatt.

Satelittbilder og nye beregninger har vist at avskogingen i tropene er mindre enn forskerne til nå har trodd. Ifølge Cicero Senter for klimaforskning har et forskerteam ledet av Frédéric Achard ved EU-kommisjonens forsknings-senter (JRC) ønsket å kartlegge hvor det blir av CO₂-utslippene som verken tas opp i havet eller finnes igjen i atmosfæren.

Noe av forklaringen kan altså vise seg å være at utslipp som skyldes avskoging i tropene er 23 prosent lavere enn man til nå har antatt. Tidligere anslag har bygget på blant annet rapporter fra Food and Agriculture Organization (FAO).

fakta

EUs miljøgaranti

• Miljøgarantien i EU åpner for unntak fra direktivene, slik at et land kan beholde eller innføre strengere regler.

• Nasjonale tiltak kan ikke begrense handel i særlig grad.

Norges vetorett

• EØS-avtalen gir Norge vetorett som EU-medlemmer ikke har. Regjeringen kan legge ned veto mot de direktivene de ikke ønsker å gjøre til norsk lov.

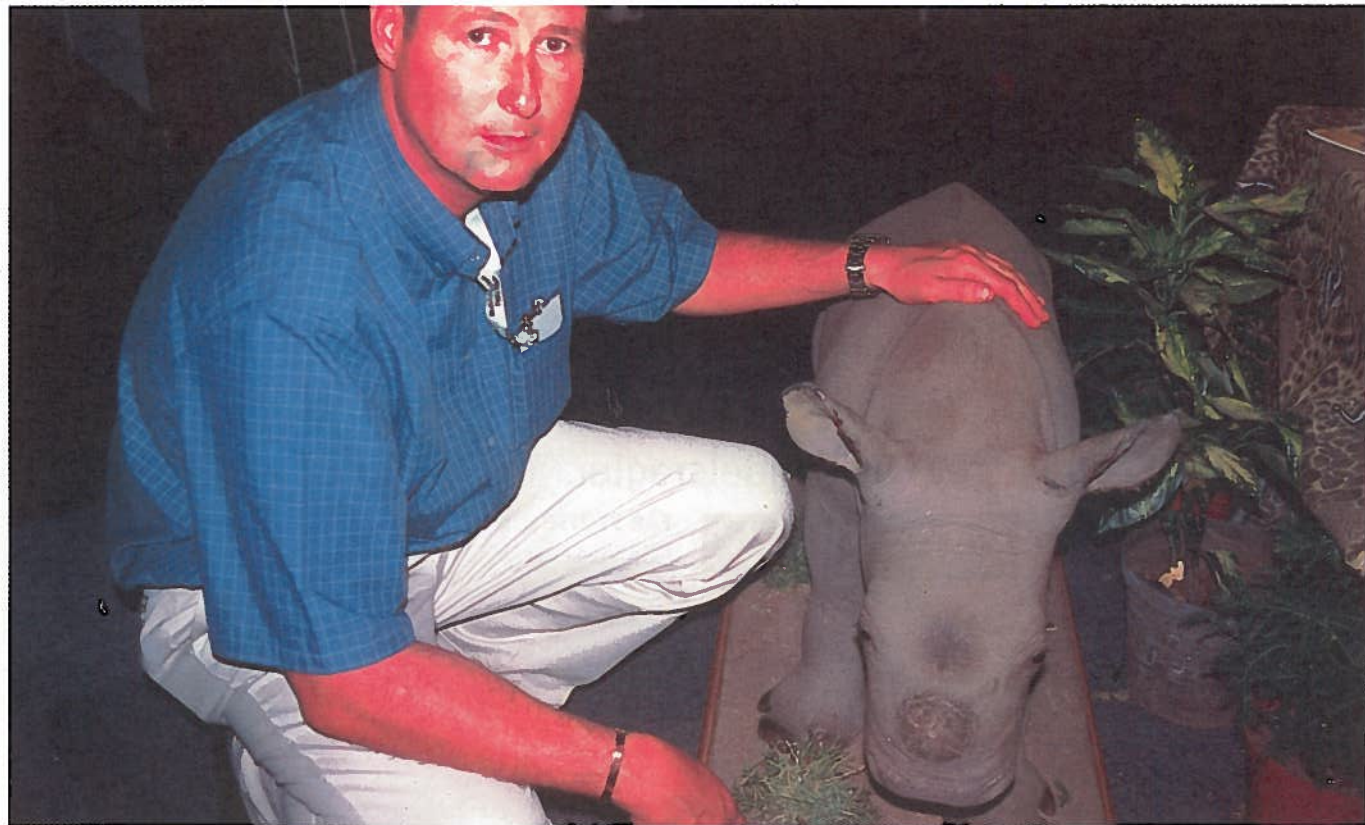
• Nei til EU mener norsk bruk av veto retten på miljø vil vise at vi har sterke forbundsfeller internt i EU, samtidig som dette vil fremheve den vekten EU legger på fri vareflyt framfor miljøhensyn.

ENEBAKK
KOMMUNE

Annonser i
N&M Bulletin!

Ring HS Media
på telefon: 62 94 10 30

Lille Ronnie er blitt symbol for bevaring av Sør-Afrikas dyreliv. (Foto Jens P. Toldnæs).

Nasjonalhelt uten nese

På jakt etter en rørende dyrehistorie? Glem Keiko — han lever. Det gjør ikke lille Ronnie. Han hadde noen centimeter for lang nese. Nå er neshornungen blitt berømt etter sin død.

Visst er det en sørgelig historie. Det lille neshornet, med tilnavnet Ronnie, ble satt ut i Sør-Afrikas villmark. Ronnie var en del av et program som skulle styrke bestanden av det truede hvite neshornet. Kort tid etter ble Ronnie skutt. Årsaken var det lille hornet hans, ytterst på nesen, noen skarve centimeter, som krypskytterne ville ha. Der kunne historien ha stoppet, men Ronnie har fått fornyet slagkraft etter sin død.

KJENDIS POST MORTEM

— Vi som jobber med dette her til daglig, syntes selvfølgelig det var veldig trist da vi fant Ronnie. At det lille hornet var nok til å få ham drept, viser hvor skruppelløse og dumme folk er. Vi bestemte oss imidlertid for å

stoppe ham ut og bokstavelig talt bruke ham for det han var verdt, forteller Francois Meyers.

Nå er Ronnie blitt kjendis post mortem. Den triste historien griper folk, som slike historier alltid gjør, og Sør-Afrikansk politi har reist land og strand rundt med den lille hornløse.

TI ÅR I FENGSEL

Det er to hovedgrunner til at neshorn blir utryddet, og begge har med selve hornet å gjøre. Hornet som egentlig består av komprimert hår, regnes som en viktig bestanddel i tradisjonell kinesisk medisin, såkalt TCM. I tillegg finnes det et lukrativt marked for hornene i Yemen, der de brukes til en spesiell type eksklusive knivhåndtak.

At markedet er lukrativt,

JENS P. TOLDNÆS
Natur & Miljø Bulletin

avspeiles i straffene for å skyte et neshorn. I Sør-Afrika må en førstegangsforbryter belage seg på 100 000 rand, om lag 75 000 kroner, i bot. I tillegg, ti år i fengsel, dersom han blir tatt.

— Det ser likevel ikke ut til at straff alene skremmer krypskytterne. Vi tror på et sett av virkemidler, ikke minst informasjon. I øyeblikket er neshornbestanden på vei oppover i Sør-Afrika, og litt av æren skal Ronnie ha, sier Meyers.

Mindre restavfall - dyrere renovasjon

Befolkningen i Hedmark er for flinke til å sortere søppel. Dermed oppstår et søppelunderskudd, noe som gjør at renovasjonsselskapet Hias tjener for dårlig. Nå ønsker imidlertid Hias å øke avgiftene for å rette opp inndekningen.

På den foreslåtte menyen står doubling av prisen for å levere restavfall, økt abonnementsavgift, gebyr på bytte av avfallsbeholder og førti prosent økning i prisen for hytterrenovasjon.

Prisendringene skal øke inntektene med 4,5 millioner kroner.

— FN må bli mer som WTO

Ane Hansdatter Kismul fra Natur og Ungdom var de unges representant under miljøtoppmøtet i Johannesburg.

JENS P. TOLDNÆS
Natur & Miljø Bulletin

Kismul ble utvalgt av Landsrådet for norske barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU) som representant for dem som i særdeleshet har interesse av å ta vare på miljøet for framtiden, de unge.

— Selv om min rolle i Johannesburg ikke var skarpt definert, var det veldig lærerikt å se hvordan den norske delegasjonen jobbet. Unge delegater fra andre land opplever ofte å bli stoppet av sin egen delegasjon på en del møter. Norge har heldigvis tradisjon for at organisasjoner har rett til å bli hørt, og jeg fikk være med på det meste, sier Kismul.

LITE KONKRET

Kismul er likevel ingen debutant med hensyn til internasjonale forhandlinger. Hun var med på det såkalte forberedelsesmøtet på Bali, og har fulgt klima-

forhandlinger i Bonn og Marrakech.

— Det er flott at folk som får vann, nå også får en rett til avløp, men mangelen på slike eksempler illustrerer samtidig hvor lite konkret som kom ut av toppmøtet.

At miljøregler ikke skal underordnes WTOs regelverk, ser hun likevel på som en stor seier. Ikke minst for FN som institusjon.

UNGE ENGASJERT

— Hadde ikke det gått gjennom, ville det knapt vært noen vits i å forhandle fram gode avtaler. WTO ville alltid ha kunnet velte hele greia, og det ville vært den første spikeren i FN's kiste.

Samtidig mener Kismul at FN har en del å lære av WTO.

Nestleder i Natur og Ungdom, Ane Hansdatter Kismul. (Foto: Tone Mikalsen)

FN trenger mekanismer som for eksempel WTOs tvisteløsningsdomstol som bare tvinger gjennom saker, sier hun.

Nå skal Kismul reise rundt for å snakke miljøpolitikk på videregående skoler. Hun er ikke redd for engasjementet blant unge.

— Spesielt når det gjelder klimaendringer merker vi et voldsomt engasjement. Klimaet er så fundamentalt, og solidariteten vekkes i forhold til den dobbelte urettferdigheten i at de fattigste rammes på grunn av vår uforstand.

Utryddes under president Mugabe

Sytti prosent av de store pattedyrene i Zimbabwe er utryddet.

JENS P. TOLDNÆS
Natur & Miljø Bulletin

— Vi verner om løvene og elefantene. Vi tar vare på naturen. Vi tar til og med vare på krypdyrene og insektene våre.

Dette hevdet Zimbabwes omstridte president Robert Mugabe, og høstet spredt applaus på miljøtoppmøtet i Johannesburg. Først og fremst fra fattige land i Afrika.

Ikke er alle like enige i at Zimbabwe, et av Afrikas største og rikeste land, i alle fall når det gjelder naturressurser, tar vare på noe som helst.

I kjølvannet av det politiske

kaoset som har herjet, og herjer landet, blir dyrelivet systematisk slaktet ned. Blant annet av krigsveteraner på jakt etter gull og mineraler.

SKREKKEKSEMPELET

— Zimbabwe er skrekkeksempellet som viser hvor galt det kan gå. Om lag 70 prosent av dyrelivet, det vil si store pattedyr, er utryddet så langt. Det virker som om de verken har evne eller vilje til å snu utviklingen, sier kaptein Francois Weyers i Southern African Endangered Species Protection Unit Trust (ESPU), en politiavdeling som jobber utelukkende med fauna-

kriminalitet i nabolandet Sør-Afrika.

Weyers frykter at samme tendens vil gjøre seg gjeldende i Sør-Afrika dersom ikke myndighetene satser mer på å beskytte dyrelivet.

— Vi er 29 politifolk som skal passe på et land på over en million kvadratkilometer. Det er vanskelig i praksis. I tillegg har vi små bevilgninger, noe som fører til at jeg av og til må bruke to dager på å kjøre til Cape Town i stedet for å bruke to timer på å fly.

ALLE VIL SE DYR!

— Er det ikke vanskelig å forsvare

å bruke penger på å beskytte dyrelivet i et land hvor mange stadig er svært fattige?

— Det er ikke vanskelig i det hele tatt. For det første har vi et internasjonalt ansvar når det gjelder å ta vare på biologisk mangfold. For det andre så dreier dette seg om penger. Uten dyreliv, blir det nemlig ingen turister. Absolutt alle turister i Afrika vil se ville dyr. For Sør-Afrika er dette en svært viktig inntektskilde og uten dyrene forsvinner den. Riktignok er det flere grunner til at ikke så mange legger turen til Zimbabwe nå, men uten ville dyr vil de ikke få turister i framtiden heller.

kalenderen

23. - 24. SEPTEMBER

Nasjonal sykkelkonferanse.
Sted: Drammen, tlf: 22 47 30 31
www.slf.no

23. - 25. SEPTEMBER

Konferanse om betydning og nytte av miljø i bygg og eiendom.
Sted: Oslo, tlf: 22 96 55 41
www.SB02.com

21. - 23. OKTOBER

Miljøkonferansen,
Euroenvironment,
Sted: Ålborg, Danmark
Tlf: 0045 9935 5555

28. NOVEMBER-1. DESEMBER

Globaliseringskonferansen 2002.
Sted: Folkets Hus
www.attac.no/konferanse

redaksjon

REDAKTØR: Jorunn Gran
Tlf. 22 40 24 25

REDAKSJON: Jens Petter Toldnæs
Tlf. 22 40 24 23
Tone Mikalsen Tlf. 22 40 24 24

ADRESSE: Pb 342 Sentrum, 0101 Oslo
Tlf. 22 40 24 00 | faks 22 40 24 10
redaksjonen@naturvern.no

ABONNEMENT: 280 pr. år (privat) 600 pr. år
(bedrifter) ANNONSER: HS media,
tlf. 62 94 10 30, faks 62 94 10 35

UTGIVER: Norges Naturvernforbund
www.naturvern.no
TRYKK: Gan Grafisk as
NESTE UTGAVE: 4. oktober

Gå til skolen-dagen

Onsdag 2. oktober bør foreldrene til 40 prosent av de minste skolebarna tenke seg om før de som vanlig spenner barnet fast i bilen og kjører til skolen.

Gå til skolen-dagen er et internasjonalt tiltak, og for bare noen år siden ville Ola Nordmann fnyst av tiltaket. Nå bør mange av oss i stedet rødme.

En undersøkelse fra Transportøkonomisk institutt (TØI) viste i høst at bare 36 prosent av norske førsteklassinger går til skolen, mens 24 prosent reiser kollektivt.

STARTET I CHICAGO

Det å la barna gå eller sykle til skolen kan du se på som ett av flere tiltak for å redusere den globale oppvarmingen. Effekten av å frakte barna noen kilometer daglig, vil bidra til utslipp av klimaødeleggende gasser, advarer Walk to School Day-arrangørene.

Ideen med å la barna gå til skolen én dag i året, startet i Chicago i 1997, den gang i regi av The Partnership for a Walkable America. Nå deltar 26 land i alle verdensdeler i tiltaket. Danskene deltar 2. oktober. Svensker og nordmenn deltar ikke i organisert form. Noe som ikke forhindrer at du kan benytte dagen til å tenke gjennom ditt eget barnetransportmønster.

Ifølge TØU er utrygg skolevei som regel ikke årsaken til at

Det å la barna gå eller sykle til skolen kan du se på som ett av flere tiltak for å redusere den globale oppvarmingen. (Foto: Jorunn Gran)

norske foreldre velger bil som framkomstmiddel for barna sine. Dårlig tid er den viktigste begrunnelsen. Om lag en fjerdedel av de spurte foreldrene i TØIs undersøkelse sier imidlertid at de ville latt barna gå til skolen dersom de kunne gå i følge med andre barn, melder Aftenposten.

HAR IKKE TID

Skulle du være i tvil om

hvorvidt nærmiljøet ditt egner seg til spaserturer, og skulle du være i tvil om at det er sunt å gå, kan Safe Community Coalition i Madison, USA by på et planleggingsverktøy på www.safecommunitycoalition.org

JORUNN GRAN
Natur & Miljø Bulletin

“Det vil være usedvanlig passivt av det offentlige, ja nesten umoralsk ikke å gjøre noe for å redde el-bilen Think.”

OLAV AKSELSEN TIL AFTENPOSTEN